

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Information Projekt Faktum - Framtiden är aktiva ungas mobilitet

Förslag till beslut

Informationen tas emot

Sammanfattning

Projektet har fokuserat på hur vi kan öka barns självständiga resor till skola och fritidsaktiviteter samt minska onödig bilskjutsning, med barnets perspektiv i centrum. Nästan 800 gotländska barn har deltagit genom enkäter och fördjupande dialoger.

Tillsammans med KTH har resultaten analyserats och lett fram till policyrekommendationer för Region Gotland.

Barnrättskonsulterna har kvalitetssäkrat processen utifrån barnkonventionen. Min presentation kommer att presentera resultaten gällande skolskjuts, vilket är relevant inför den kommande översynen av skolskjutsriktlinjerna.

Ärendebeskrivning

Syftet med projektet FAKTUM, Framtiden är aktiva ungas mobilitet, var att minska onödigt skjutsande av barn till skola och fritidsaktiviteter och samtidigt öka andelen hållbara resor. Målgruppen var barn mellan 11 och 16 år. För att ta fram fungerande och relevanta lösningar behövdes en gedigen datainsamling. Målet var att, med hjälp av barnens egna synpunkter och förslag, skapa tester som kunde mäta hur väl olika åtgärder minskade koldioxidutsläppen från barnens resor.

Projektet genomfördes i nära samarbete med KTH-forskaren Markus Robért, som har utvecklat en metod för att arbeta systematiskt med transportmål och som tidigare använts av kommuner och organisationsledningar runt om i Sverige. CERO är en forskningsbaserad metod som översätter klimatmål till konkreta förändringar i resbeteenden.

Eftersom fokus låg på barns resor och integrering av deras perspektiv, lades stor vikt vid att involvera barnen på rätt sätt. Man ville undvika att ta fram lösningar utan att först förstå varför situationen ser ut som den gör, genom att prata med dem som berörs. Barnkonventionen är sedan 2020 lag, men få kommuner lever ännu upp till dess lagkrav. Som en slutprodukt skapades

därför en vägledning, en ”läroplan”, som kan hjälpa andra kommuner att inkludera barn i transportrelaterade frågor. Barnrättskonsulterna har kvalitetssäkrat processen och innehållet. Slutrapporten inkluderar både projektledarens, Barnrättskonsulternas och barnens synpunkter.

Transporter är ett brett och sektorsövergripande område. För att skapa fungerande lösningar krävs att flera enheter, avdelningar och förvaltningar inom det offentliga samarbetar mot ett gemensamt mål. Det går inte att lösa frågor som enskild aktör: det krävs ett nytt arbetssätt och ett nytt systemtänk

Projektets lärdomar och rekommendationer i korthet

Region Gotland behöver stärka sitt arbete för att möjliggöra barns hållbara transporter och skapa struktur för att ta in barns synpunkter. I dag hamnar frågan lätt i ingenmansland.

- Mer samarbete och dialog mellan olika parter krävs. Frågan om barns transporter är tvärsektoriell och måste hanteras så.
- Region Gotland behöver våga testa. Perfekta lösningar kan inte planeras fram på papper; de måste prövas, utvärderas och justeras utifrån platsens och människornas behov.
- Generellt behöver barn involveras mer i samtalet om klimatet, särskilt kring vad de själva kan bidra med. Samtidigt behöver vuxna gå före och visa vägen: som en signal om att allas insatser räknas.

Mer information

<https://energicentrum.gotland.se/rg/energicentrum/projekt/faktum--framtiden-ar-aktiva-ungas-mobilitet>

Beslutsunderlag

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-05-04
Slutrapport Faktum -Framtiden är aktiva ungas mobilitet. Energicentrum Gotland.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming
Utbildningsdirektör

Bo Eriksson
Avdelningschef stöd och utveckling